

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت اطلاعات بهداشتی درمانی

مؤلفین:

مرجان قاضی سعیدی

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

احمد داورپناه

دکتر رضا صفدری

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

پائیز ۱۳۹۰

انتشارات جعفری
ناشر کتب علوم پزشکی
www.jafaripub.com

سرشناسه : قاضی سعیدی، مرجان، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور : مدیریت اطلاعات بهداشتی درمانی / مولفین مرجان
قاضی سعیدی، احمد داوریپناه، رضا صفدری .
وضعیت ویراست: ویراست ۳
مشخصات نشر : تهران : جعفری، ۱۳۹۰ .
مشخصات ظاهری : ۳۲۱ ص: مصور، جدول
شابک : 978-600-5601-37-4
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : در ویراست قبلی رضا صفدری به عنوان نویسنده‌ی اول ذکر شده است
موضوع : مدارک پزشکی -- مدیریت
شناسه افزوده : داوریپناه، احمد، ۱۳۴۶ -
شناسه افزوده : صفدری، رضا، ۱۳۴۴ -
رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ۷م۴ ص/ RA۹۷۶
رده بندی دیویی : ۶۵۱/۵۰۴۲۶۱
شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۸۴۶۱۴

نام کتاب:	مدیریت اطلاعات بهداشتی درمانی
تالیف:	مرجان قاضی سعیدی - احمد داوریپناه - رضا صفدری
نویت چاپ:	اول
ناشر:	انتشارات جعفری
لیتوگرافی و چاپ:	سعیدانش
صحافی:	سعیدانش
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۶۰۱-۳۳-۶
قیمت:	۹۴۵۰۰۰ ریال

انتشارات جعفری
فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی
تلفن فروشگاه: ۵۲ ۲۹ ۳۱ ۶۶۴۹۹۲۱۴ دفتر بخش
فکس: ۶۶۴۹۹۲۱۴ همراه: ۸۸۵۰۹۱۲۴۲۲۰ (جبری)

info@jafaripub.com

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است و هرگونه تکثیر
به هر شکل بدون اجازه ناشر ممنوع می‌باشد و پیگرد قانونی دارد.

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار.....
۱۱	مقدمه.....
۱۵	فصل اول: سیر تکامل مدیریت اطلاعات بهداشتی درمانی.....
۱۶	مقدمه.....
۱۹	ارزش و اهمیت مدارک پزشکی.....
۲۰	تعریف مدارک پزشکی.....
۲۱	نقش مدارک پزشکی.....
۲۵	مقاصد اصلی تشکیل پرونده پزشکی.....
۳۰	تاریخچه مدارک پزشکی.....
۳۱	دوره مصر.....
۳۵	دوران بابل و آشور.....
۳۵	دوره یونان.....
۳۹	دوران یونانی - رومی.....
۴۰	دوره بیزانس (روم شرقی).....
۴۰	دوره یهود.....
۴۱	دوران اسلام یا عصر محمدی (ص).....
۴۲	دوره قرون وسطی.....
۴۳	دوران چین.....
۴۳	دوره رنسانس.....
۴۵	دوران هند.....
۴۶	قرن هفدهم.....
۴۷	قرن هیجدهم.....
۴۸	قرن نوزدهم.....
۵۱	قرن بیستم.....
۵۲	پیشرفت مدارک پزشکی.....
۵۵	برنامه آموزشی.....
۵۷	صدور اعتبارنامه‌های تکنسینهای مدارک پزشکی.....
۵۹	مراقبتهای پزشکی و صدور اعتبارنامه.....
۶۱	انجمن‌های علمی مدیریت اطلاعات بهداشتی و درمانی ایران و جهان.....
۶۲	انجمن مدیریت اطلاعات بهداشتی درمانی آمریکا.....
۶۹	«آموزش» مدارک پزشکی در آمریکا.....

انجمن علمی مدیریت اطلاعات بهداشتی «انگلستان»	۷۱
انجمن علمی مدیریت اطلاعات بهداشتی «استرالیا»	۷۵
فدراسیون بین المللی سازمانهای مدارک بهداشتی	۷۷
فصل دوم: مدیریت و سازماندهی محتوای پرونده‌های پزشکی	۹۳
مستندسازی و اهمیت آن	۹۴
انگیزه استاندارد کردن مدارک پزشکی در ایران	۱۰۱
آخرین فرمهای استاندارد مدارک پزشکی ایران	۱۰۲
ارزیابی کمی و کیفی و اهمیت آن در خدمات بهداشتی و درمانی	۱۰۲
اهمیت ارزیابی کمی و کیفی مدارک پزشکی	۱۰۴
ارزیابی محتوای پرونده‌ها	۱۰۶
انواع روشهای آنالیز مستندسازی مدارک پزشکی	۱۰۶
پرونده‌های پزشکی تخلیف دار و ناقص	۱۱۴
روشهای اعلام نقص پرونده‌ها	۱۱۵
نحوه سازماندهی محتویات پرونده‌های پزشکی	۱۱۶
پرونده پزشکی به طور کلی ۵ نوع اطلاعات را در بر می‌گیرد:	۱۱۶
پرونده پزشکی جهت یافته نسبت به مشکلات بیمار	۱۱۹
روش طبقه بندی بر اساس منبع تولید اطلاعات SOMR	۱۲۸
اختلاف بین POMR و SOMR	۱۲۸
فصل سوم: نحوه سازماندهی، ذخیره و بازیابی پرونده‌های پزشکی	۱۳۱
اهداف بایگانی پزشکی	۱۳۲
چرخه زندگی یک پرونده پزشکی	۱۳۲
کارت ایندکس اصلی بیمار	۱۳۴
قوانین بایگانی القیابی	۱۳۵
بایگانی بر اساس نوع تلفظ کلمات (فونتیک)	۱۳۸
انواع سیستمهای شماره دهی	۱۴۰
انواع سیستمهای بایگانی	۱۴۲
ارجاعات	۱۴۶
کد گذاری رنگی	۱۴۸
تجهیزات بایگانی	۱۵۱
فایل کابینت‌های عمودی	۱۵۱
فایل کابینتهای افقی	۱۵۲

صفحه	عنوان
۱۵۳	قفسه
۱۵۳	قفسه متحرک (غیر ثابت)
۱۵۳	قفسه خودکار یا قفسه‌های ریلی متحرک
۱۵۴	قفسه باز ثابت
۱۵۵	قفسه‌بندی وایلر یا دوار
۱۵۵	تجهیزات لازم برای بایگانی کارتها
۱۵۹	ملزومات بایگانی
۱۵۹	پوشه
۱۵۹	راهنمای بایگانی
۱۶۰	کارت راهنمای خروجی یا کارت جایگزین
۱۶۱	راهنمای تقسیم‌کننده یا Chart Divider
۱۶۱	پرچسب
۱۶۲	فرازه
۱۶۲	جنس وسایل بایگانی پزشکی
۱۶۷	ارزیابی نیاز سازمان به میکرو فیلم
۱۷۱	انواع دستگاه‌های ورودی و خروجی کامپیوتر
۱۷۴	کنترل پرونده
۱۷۸	بازیابی و تخریب پرونده‌های پزشکی
۱۷۹	روشهای جابه‌جایی
۱۷۹	پرونده‌های پزشکی فعال و غیر فعال
۱۸۱	فصل چهارم: مدیریت مدارک پزشکی
۱۸۴	بخش پذیرش
۱۸۴	بخش کدگذاری بیمارها
۱۸۵	بخش آمار
۱۸۵	بخش بایگانی پزشکی
۱۸۶	بخش کامپیوتر
۱۸۶	کمیته مدارک پزشکی
۱۸۹	ساخت سازمانی
۱۸۹	کنترل
۱۹۱	هدایت
۱۹۴	چگونه می‌توان مدیر موفق و موثری بود؟
۱۹۵	خلاصه

صفحه	عنوان
۱۹۷	فصل پنجم: کاربرد کامپیوتر در مدارک پزشکی و مراقبتهای بهداشتی - درمانی
۲۰۱	امنیت و حفاظت اطلاعات
۲۰۱	پرونده کامپیوتری بیمار (CPR)
۲۰۲	مزایای CPR
۲۰۴	پرونده الکترونیکی پزشکی (EMR)
۲۰۵	مدل‌های پرونده پزشکی الکترونیک
۲۰۶	نمونه‌هایی از پرونده‌های پزشکی کامپیوتری
۲۰۶	پرونده پزشکی کامپیوتری بیماران سرپایی (غیر بستری)
۲۰۷	سیستم پرونده پزشکی TMR
۲۰۸	سیستم پرونده پزشکی رجیستریف
۲۰۸	خلاصه پرونده زمانگرا
۲۰۹	وضعیت کلی پرونده‌های پزشکی کامپیوتری
۲۰۹	مراحل کامپیوترایز نمودن یک مرکز بهداشتی - درمانی
۲۱۳	فصل ششم: سیستمهای اطلاعات بیمارستانی
۲۱۵	مفهوم HIS
۲۱۶	اهداف HIS
۲۱۷	نیازهای اطلاعاتی، بالینی و سازمانی در مراقبتهای بهداشتی
۲۱۸	اهداف HIS در ایران
۲۲۲	استانداردهای تبادل پیغام
۲۲۲	تلفیق و تنوع برنامه‌های عرضه شده
۲۲۳	نیازهای اطلاعات بالینی و ارتباطی
۲۲۳	قابلیت‌های HIS
۲۲۳	ویژگیهای خاص HIS
۲۲۴	سیستم هیسکام
۲۲۶	سیستم دیوژن
۲۲۶	دسترسی و محافظت اطلاعات
۲۲۷	مهمترین ویژگی «مدیریتی» HIS
۲۲۹	روند آینده سیستمهای اطلاعات بیمارستانی
۲۲۹	پشتیبانی اطلاعاتی از مراقبت بیماران
۲۳۱	زیر سیستم مدیریت مدارک پزشکی
۲۳۲	زیر سیستم پذیرش و ترخیص
۲۳۳	زیر سیستم بایگانی

صفحه	عنوان
۲۳۳	زیر سیستم کدگذاری
۲۳۴	زیر سیستم آمار و اطلاعات بیمارستانی
۲۳۵	مشکلات بکارگیری HIS در بیمارستانهای امروز
۲۳۶	عملکردهای قابل استفاده مراکز درمانی پزشکی
۲۳۹	فصل هفتم: پزشکی از راه دور
۲۴۰	سوابق و تاریخچه پدیده پزشکی از راه دور
۲۴۳	انواع خدمات مورد ارائه پزشکی از راه دور
۲۴۳	سنجش و اندازه گیری از راه دور
۲۴۳	خدمات اطلاعاتی
۲۴۴	استفاده از امکانات صوتی
۲۴۴	استفاده از امکانات تصویری
۲۴۸	رادیولوژی از راه دور
۲۴۹	آسیب شناسی از راه دور
۲۵۰	درمان بیماریهای پزشکی از راه دور
۲۵۰	سایر خدمات مرتبط با پزشکی از راه دور
۲۵۱	آموزش از راه دور
۲۵۲	فوریت های پزشکی
۲۵۳	جراحی از راه دور
۲۵۵	فصل هشتم: سیستمهای اطلاعات در مراقبتهای بهداشتی
۲۵۸	تعاریف
۲۵۹	اشکالات سیستمهای اطلاعات بهداشتی موجود
۲۶۱	اصلاح و توسعه سیستمهای اطلاعات بهداشتی
۲۶۲	منابع اطلاعات بهداشتی (HIR)
۲۶۳	ویژگیهای منابع اطلاعات بهداشتی و خصوصیات آن
۲۶۶	سیستمهای اطلاعات جغرافیایی (GIS)
۲۶۷	انبارهای اطلاعات
۲۶۸	تحلیل و بازخوانی اطلاعات
۲۶۸	حیطه های کارایی منابع اطلاعات بهداشتی
۲۶۸	شبکه های اطلاعات بهداشتی
۲۶۹	آژانس بین المللی تحقیق درباره سرطان (IARC)
۲۶۹	اهداکننده های جهانی مغز استخوان (BMDW)

عنوان	صفحه
مرکز ملی بیماریهای عفونی (NCID)، مراکز کنترل بیماری (CDC).....	۲۷۰
گزارش های هفتگی مرگ و بیماری CDC.....	۲۷۰
سیستمهای مراقبت بهداشتی شغلی (OHC).....	۲۷۰
بایگانیها.....	۲۷۱
نظارت بهداشتی.....	۲۷۳
بانکهای عضو، بافت، خون.....	۲۷۴
سیستمهای نوین اطلاعات بهداشتی - درمانی.....	۲۷۶
از هدایت بر اساس فن آوری به سوی هدایت با تکیه بر کاربر.....	۲۷۷
از یک ساختار متمرکز به ساختاری پراکنده.....	۲۷۹
حرکت از هرج و مرج به سوی سیستمهای مجتمع.....	۲۸۰
از انحصار به رقابت.....	۲۸۱
پیش به سوی نوگرایی.....	۲۸۱
ساختار سیستم اطلاعات بهداشتی.....	۲۸۲
ارتباط بین سیستم اطلاعات بهداشتی و سیستم خدمات بهداشتی.....	۲۸۴
فصل نهم: مدیریت اطلاعات بهداشتی.....	۲۸۷
مدیریت منابع اطلاعات بهداشتی (HIRM).....	۲۸۹
مدیریت داده های بهداشتی (HDA).....	۲۹۱
مدیریت منابع اطلاعات بهداشتی برای مؤسسات سرویس دهنده بهداشت.....	۲۹۴
پنج جنبه مدیریت منابع اطلاعات بهداشتی.....	۲۹۵
امنیت منابع اطلاعات بهداشتی.....	۲۹۸
نقش مدیر ارشد اجرایی.....	۳۰۰
نقش مسئول ارشد اطلاعات.....	۳۰۳
اطلاعات بهداشتی سیستمهای موردی و فن آوری آن.....	۳۰۶
اولویت های اطلاعات در سیستمهای مدیریت موردی.....	۳۰۷
فن آوری در سیستمهای مدیریت موردی.....	۳۰۷
کاربران.....	۳۰۹
نقش مدارک پزشکی و سایر حرف بهداشتی درمانی در مدیریت اطلاعات بهداشتی.....	۳۱۰
وضع کنونی مراقبتهای بهداشتی.....	۳۱۱
ارائه دهندگان مراقبتهای بهداشتی.....	۳۱۱
متقاضیان اطلاعات بهداشتی.....	۳۱۶
ارتباط مدارک پزشکی با مدیریت اطلاعات.....	۳۱۷

پیشگفتار

در دنیای کنونی اطلاعات مهمترین رکن توسعه سازمانها به شمار می‌رود و سیستم‌های اطلاعات از مناسب‌ترین ابزارهای مدیران به منظور اتخاذ انواع تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی می‌باشد. از طرف دیگر دستیابی مناسب به اطلاعات علاوه بر تسهیل و تسریع عملیات جاری سازمان، توانایی پردازش را افزایش داده و مدیران سطوح مختلف سازمانها را در نظارت و کنترل فعالیتهای سازمان توانمند می‌نماید.

اخیراً با توجه به تحولات تکنولوژیکی فزاینده خصوصاً در وادی ارتباطات، دستیابی به بیشترین حجم اطلاعات در حداقل زمان و ایجاد توانمندی در مدیران جهت هماهنگی سریع و کاربری درست منابع و تصمیم‌گیری مناسب، لزوم دستیابی به اطلاعات طبقه بندی شده و کارآمد را بیش از پیش نمایان نموده است و در چنین شرایطی است که می‌توان لزوم وجود مدیریت اثربخش در سازمان را پیش‌بینی نمود تا در جهت بهبود استراتژی‌ها - تصمیمات و ارتقاء کارائی سازمان گام نهاد.

در مراکز بهداشتی و درمانی به دلیل پیچیدگی و تنوع و تکرار فعالیتهای، اجرای سیستمهای اطلاعات درست و امکان دسترسی آسان و صحیح به اطلاعات از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. و زمانی امکان اجرای موثر و کارای سیستمهای مدیریت اطلاعات وجود دارد که اطلاعات درست و قابل استنادی در دسترس باشد بخش عمده این منابع اطلاعاتی را مدارک پزشکی بیماران تشکیل می‌دهد. در گذشته مدارک پزشکی تنها نامی آشنا در خصوص مجموعه‌ای از اقدامات انجام گرفته برای بیماران محسوب می‌شد ولی امروزه با اختصاص

عنوان مدیریت اطلاعات بهداشتی درمانی به خود، عملاً تمامی جنبه‌های نظام اطلاعات سلامت را در بر می‌گیرد. بطوریکه تمامی فرایندهای توسعه و تحول در نظام بهداشت و درمان هر جامعه‌ای متأثر از اجرای صحیح و کارآمد این مدیریت می‌باشد و امروزه نه تنها به عنوان مهمترین واحد اجرایی در سیستمهای مدیریتی و اطلاعاتی نظام بهداشت و درمان می‌باشد بلکه محور اصلی تدوین معماری اطلاعات مراکز بهداشتی و درمانی به منظور توسعه و تکامل آنها نیز محسوب می‌شود.

لذا بر آن شدیم در این مجموعه ضمن بیان ابعاد مختلف حرقه مدارک پزشکی و علم مدیریت اطلاعات بهداشتی - درمانی کاربردهای آن را در بخشهای مختلف نظام اطلاعات سلامت مطرح نماییم.

امید است، این مجموعه مورد استفاده شما عزیزان قرار گرفته و برای رفع کاستیهای احتمالی ما را از رهنمودهای ارزشمندتان بهره‌مند سازید.

مولفین